

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	3SŽi/17/2014
Identifikačné číslo spisu:	7013200729
Dátum vydania rozhodnutia:	18.09.2014
Meno a priezvisko:	JUDr. Gabriela Gerdová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2014:7013200729.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: Centrum ekologických informácií, Suché Mýto 19, Bratislava, právne zastúpený: Bardač, s.r.o., advokátska kancelária, Búdková 4, Bratislava, proti žalovanému: Starosta Mestskej časti Košice - Džungľa, Člnkova 27, Košice, o preskúmanie zákonnosti fiktívneho rozhodnutia žalovaného, konajúc o odvolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach č. k. 6S/123/2013-54 zo dňa 16. januára 2014 voči výroku o náhrade trov konania, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky odvolanie žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach č. k. 6S/123/2013-54 zo dňa 16.01.2014 voči výroku o náhrade trov konania o d m i e t a.

Žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov odvolacieho konania.

Odôvodnenie

Napadnutým rozsudkom Krajský súd v Košiciach podľa § 250j ods. 2 písm. d/ Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O.s.p.“) zrušil fiktívne rozhodnutie starostu Mestskej časti Košice - Džungľa doručené žalobcovi dňa 07.05.2013, ako aj fiktívne rozhodnutie Miestneho úradu Mestskej časti Košice - Džungľa doručené žalobcovi dňa 08.04.2013 a vec vrátil starostovi Mestskej časti Košice - Džungľa na ďalšie konanie. Žalobcovi právo na náhradu trov konania z dôvodov hodných osobitného zreteľa nepriznal.

Žalobca sa domáhal preskúmania zákonnosti fiktívneho prvostupňového rozhodnutia, ako aj druhostupňového fiktívneho rozhodnutia. Žalobca požiadal žalovaného ako povinnú osobu podľa § 2 ods. 1 zákona č. 211/2000 Z.z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o slobode informácií) v znení neskorších predpisov (ďalej len zákon č. 211/2000 Z.z.) e-mailom zaslaným dňa 21.01.2013 o sprístupnenie viacerých informácií, ktoré má žalovaný k dispozícii.

Krajský súd v odôvodnení rozhodnutia uviedol, že za technicky vykonateľný spôsob podania žiadosti v zmysle § 14 ods. 1 zákona č. 211/2000 Z.z. je potrebné považovať podanie žiadosti telefonicky, elektronickými nosičmi (napr. CD nosič), ale aj podanie realizované elektronickou formou, ktoré je podpísané zaručeným elektronickým podpisom. Žalobca teda mal právo podať žiadosť elektronickými prostriedkami, podpísanú zaručeným elektronickým podpisom, a to aj za situácie, keď žalovaný nedisponoval elektronickou podateľňou. Úspešnému žalobcovi však nepriznal náhradu trov konania z dôvodov hodných osobitného zreteľa, ktoré spočívali najmä v tom, že žalobcom požadované informácie sú voľne dostupné na webových sídlach inštitúcií, ktoré podľa všeobecne známych skutočností disponujú týmito informáciami. Taktiež spôsob získavania informácií sa krajskému súdu javil ako neetický, ktorý je v rozpore s dobrými mravmi v súvislosti s tým, že v čase súčasnej hospodárskej krízy obce v Slovenskej republike trpia nedostatkom finančných prostriedkov potrebných pre chod obce.

Proti rozsudku krajského súdu podal právny zástupca žalobcu odvolanie a navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky zmenil napadnutý rozsudok Krajského súdu v Košiciach č. k. 6S/123/2013-54 zo dňa 16.01.2014 v časti výroku o trovách konania tak, že žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi náhradu trov právneho zastúpenia vo výške 421,18 € vrátane DPH. Uviedol, že v danom prípade nie sú splnené žiadne dôvody hodné osobitného zreteľa, ktoré by odôvodňovali nepriznanie žalobcovi nárok na náhradu trov konania. Súd prvého stupňa spája okolnosti daného prípadu s jednoduchším spôsobom získania požadovaných informácií, žalobca však potreboval autentickú informáciu, preto požiadal o informácie priamo povinnú osobu, ktorej sa požadovaná informácia týka a ktorou disponuje. Tiež uviedol, že nie všetky informácie, ktoré požadoval, boli ku dňu podania žiadosti zverejnené na označených internetových stránkach, ako to uviedol prvostupňový súd. Krajský súd sa odvolával na 81 podaných žalôb, týkajúcich sa preskúmania zákonnosti fiktívnych rozhodnutí. Žalobca sa obrátil na súd len v prípade, keď povinná osoba požadované informácie nesprístupnila. Ak by aj žalobca podal niekoľko desiatok žalôb, išlo by tak o oprávnený výkon práva, ktorým realizoval svoj predmet činnosti.

Žalobca nemal povinnosť preukazovať svoju snahu získať informácie inak aj vzhľadom na to, že ustanovenie § 3 ods. 3 zákona č. 211/2000 Z.z. zakotvuje imperatív vylučujúci možnosť skúmať právny alebo iný dôvod, či záujem, pre ktorý sa informácia požaduje (rozsudok Súdneho dvora Európskej únie C-204/09, bod 31 zo dňa 14.02.2012). Za dôvod hodný osobitného zreteľa nemožno považovať takú skutočnosť, ktorá vo svojej podstate znamená porušenie zákona (rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 3Sžf/12/2010 zo dňa 09.11.2010). Žalobca tiež polemizuje s názorom krajského súdu týkajúci sa tých informácií, ktoré sú obsiahnuté vo výnose Ministerstva životného prostredia SR a sú teda všeobecne známe.

Žalobca poukázal na rozpor s právom Európskej únie, konkrétne na čl. 9 Dohovoru o prístupe k informáciám, účasti verejnosti na rozhodovacom procese a prístupe k spravodlivosti v záležitostiach životného prostredia (Ú. v. ES L 124/4, 17.05.2005), ďalej len Aarhuský dohovor, ktorý sa okrem iného týka finančného zaťaženia žiadateľa o informácie na základe čl. 4 Aarhuského dohovoru. Z toho vyplýva, že žiadateľom o informácie o životnom prostredí sa nesmú vytvárať bariéry v prístupe k spravodlivosti. Uvedené závery potvrdil vo svojej rozhodovacej činnosti aj Súdny dvor Európskej únie - rozsudok zo dňa 11.04.2013, David Edwards a Lilian Pallikaropoulos, C-260/11, bod 28, rozsudok zo dňa 08.03.2011, Lesoochranárske zoskupenie VLK, C-240/09, bod 48. Nepriznané právo na náhradu trov konania zo strany krajského súdu predstavuje znemožnenie, resp. nadmerné sťaženie prístupu k súdu. Krajský súd mal aj postupovať v zmysle § 2 ods. 2 veta prvá zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 71/1992 Zb.“) a žalovanému uložiť povinnosť zaplatiť súdny poplatok. Krajský súd mal teda pri priznávaní práva na náhradu trov konania vykonať eurokonformný výklad ustanovenia § 250k ods. 1 veta tretia O.s.p., ktorý by sledoval naplnenie účelu právnych aktov Európskej únie a judikatúry Súdneho dvora Európskej únie.

Žalovaný k podanému odvolaniu vo svojom vyjadrení uviedol, že žalobcovi nemuseli vzniknúť žiadne trovy konania, ak by v podanej žiadosti uviedol, že ide o žiadosť podľa zákona č. 211/2000 Z.z. a ak by reagoval na elektronickú poštu s informáciou, že zaslaná správa sa nedá otvoriť. V prípade, ak nie je

jasné, že ide o zákon č. 211/2000 Z.z., nie je možné vydať ani žiadne rozhodnutie. Podľa názoru žalovaného informácie, ktoré žalobca žiadal a akou formou to previedol, mali úmysel poškodiť mestskú časť a obohatiť sa na mestskej časti. Žalovaný doteraz nemal problém odpovedať na žiadosti podľa zákona č. 211/2000 Z.z. Ak by žalobcovi skutočne išlo o požadované informácie, snažil by sa žiadosť poslať vo formáte, ktorý by umožňoval odpovedať včas a na výzvu mestskej časti o nemožnosti otvorenia žiadosti by reagoval a snažil by sa nájsť spôsob, ktorý by umožňoval mestskej časti mu odpovedať na ním požadované informácie. Podľa názoru žalovaného konanie žalobcu nie je v súlade s dobrými mravmi a snaží sa zbohatnúť práve na samospráve. Z uvedených dôvodov navrhol, aby odvolací súd žalobcovi náhradu trov konania nepriznal.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O.s.p. v spojení s § 246c ods. 1 vety prvej O.s.p.) prejednal vec bez nariadenia pojednávania podľa § 250ja ods. 2 veta prvá O.s.p. a dospel k záveru, že nie sú naplnené podmienky pre konanie o odvolaní proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach a je namieste odvolanie zamietnuť.

Najvyšší súd skúmajúc podmienky konania o odvolaní, zistil, že v pripojenom súdnom spise krajského súdu sa nachádzajú vo fotokópii jednak plnomocenstvo udelené žalobcom advokátovi Advokátskej kancelárii Bardač, s.r.o. pre viaceré správne konania, ako aj prezidiálna plná moc pre konania vo veciach preskúmania zákonnosti rozhodnutí správnych orgánov v územnej pôsobnosti krajského súdu. Zo žaloby žalobcu vyplýva, že plná moc na zastupovanie v súdnom konaní je založená v spisoch súdnej správy krajského súdu pod zn. 1SprV/232/2013. Najvyšší súd však originálom plnomocenstva preukazujúceho zastúpenie žalobcu advokátom Advokátska kancelária Bardač s.r.o. nedisponuje, a to v žiadnej forme.

Zistiac túto skutočnosť najvyšší súd v zmysle § 211 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p. vyzval advokátsku kanceláriu Bardač, s.r.o. na predloženie originálu plnomocenstva pre zastupovanie žalobcu v tunajšom konaní v lehote 7 dní od doručenia (výzva z 28. júla 2014, doručená 01. augusta 2014). Vo výzve bol poučený, že v prípade nedoručenia plnomocenstva bude podané odvolanie odmietnuté ako podané neoprávnenou osobou.

Žalobca na predmetnú výzvu do vydania tohto uznesenia žiadnym spôsobom nereagoval.

Podľa § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p. pre riešenie otázok, ktoré nie sú priamo upravené v tejto časti, sa použijú primerane ustanovenia prvej, tretej a štvrtej časti tohto zákona.

Podľa § 24 O.s.p. účastník sa môže dať v konaní zastupovať zástupcom, ktorého si zvolí. Ak nejde o zastupovanie podľa § 26, môže si účastník zvoliť za zástupcu len fyzickú osobu. V tej istej veci môže mať účastník súčasne len jedného zvoleného zástupcu; to neplatí, ak ide o zastúpenie podľa § 25.

Podľa § 25 ods. 1 O.s.p. ako zástupcu si účastník môže vždy zvoliť advokáta. Plnomocenstvo udelené advokátovi nemožno obmedziť.

Podľa § 28 ods. 1 O.s.p. zástupcovi, ktorého si účastník zvolil, udelí písomne alebo ústne do zápisnice plnomocenstvo buď pre celé konanie alebo len pre určité úkony.

Úkonom, ktorým účastník splnomocňuje advokáta na základe spravidla príkaznej zmluvy podľa § 724 a nasl. Občianskeho zákonníka sa realizuje jeho základné právo na právnu pomoc v súdnom konaní.

Plnomocenstvo, ktoré sa udelí advokátovi sa nemôže obmedziť na jednotlivé úkony, pretože by to odporovalo nielen zákonu, ale aj podstate tohto zastupovania. Také plnomocenstvo sa považuje za procesné plnomocenstvo a musí byť súdu predložené v origináli. Plnomocenstvo udelené advokátovi musí byť žalobcom výslovne udelené pre konanie pred súdom, tzn. že plnomocenstvo iba pre predchádzajúce konanie pred orgánom verejnej správy je nepostačujúce.

Zákonné predpoklady na zastupovanie účastníka advokátom obsahuje zákon č. 586/2003 Z.z. o

advokácii v znení neskorších predpisov (ďalej len zákon č. 586/2003 Z.z.).

Podľa § 12 ods. 1 zákona č. 586/2003 Z.z. advokát môže vykonávať advokáciu

- a) samostatne,
- b) v združení spolu s inými advokátmi,
- c) ako spoločník verejnej obchodnej spoločnosti,
- d) ako komplementár komanditnej spoločnosti alebo
- e) ako konateľ spoločnosti s ručením obmedzeným.

Z citovaných zákonných ustanovení týkajúcich sa zastúpenia na základe plnomocenstva vyplýva, že účastník konania môže udeliť plnomocenstvo na zastupovanie v občianskom súdnom konaní advokátovi - fyzickej osobe, ako aj právnickej osobe založenej podľa zákona č. 586/2003 Z.z. Účastníka konania môže zastupovať v súdnom konaní verejná obchodná spoločnosť, komanditná spoločnosť a spoločnosť s ručením obmedzeným, ktoré boli založené na účel výkonu advokácie. Tieto spoločnosti nesmú mať iný predmet podnikania ako poskytovanie právnych služieb. Ak účastník konania udelí plnomocenstvo právnickej osobe založenej na účely výkonu advokácie, na súde ho bude zastupovať spoločník verejnej obchodnej spoločnosti, komplementár komanditnej spoločnosti, konateľ spoločnosti s ručením obmedzeným alebo nimi poverený zamestnanec (advokátsky koncipient).

Nedostatok procesného plnomocenstva je nedostatkom podmienky konania, ktorý možno odstrániť (§ 104 ods. 2 O.s.p. v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p.), pričom opatrením súdu na odstránenie nedostatku preukázania zastúpenia je spravidla výzva tomu, kto vystupuje ako splnomocnenec, prípadne účastníkovi, aby v určenej lehote predložil plnomocenstvo, alebo aby k udeleniu plnomocenstva došlo ústne do zápisnice. To platí ako v prípade, kedy plnomocenstvo nebolo v konaní predložené vôbec, tak aj v prípade, že bolo predložené s takými nedostatkami, pre ktoré ho nebolo možné považovať za platné.

V prípade, ak odvolanie podáva advokát v mene účastníka konania ako jeho zástupca bez toho, aby bolo preukázané jeho oprávnenie na zastupovanie spôsobom uvedeným v § 28 ods. 1 O.s.p., ide o nedostatok procesnej podmienky konania, ktorý možno odstrániť. Súd je povinný skúmať splnenie tejto procesnej podmienky v každom štádiu konania, t.j. aj v odvolacom konaní a ak nie je splnená, musí vyzvať účastníka na jej odstránenie. Uvedená zásada platí aj v prípade, ak odvolací súd plnomocenstvo, založené v spise pred podaním odvolania, nepovažuje za postačujúce na preukázanie zastupovania účastníka v konaní.

Občiansky súdny poriadok (§ 28) okrem plnej moci pre celé konanie (tzv. procesné plnomocenstvo) pozná aj plnomocenstvo všeobecné (oprávňujúce zastupovať účastníka v každom súdnom konaní, nech ide o ktorúkoľvek vec). Pritom tzv. všeobecné plnomocenstvo bolo možné založiť do spisov súdnej správy príslušného súdu a v konkrétnej veci sa naň odvolať, na jeho existenciu musel účastník alebo ním zvolený zástupca súd upozorniť (R 43/2003).

Z uvedeného je zrejmé, že je nutné rozlišovať medzi udelením plnomocenstva a preukazovaním jeho udelenia. Toto sa deje jednak predložením originálu plnomocenstva, alebo jeho udelením ústne do zápisnice súdu (§ 28 ods. 1 O.s.p.).

Na založenie, resp. uschovanie všeobecného plnomocenstva do spisov súdnej správy sa vzťahovala Inštrukcia ministerstva spravodlivosti č. 18/1964 o účasti organizácií a štátu v súdnom konaní a o ich zastupovaní, ktorá umožňovala aj advokátom zastupujúcim „organizáciu alebo štát“ uschovať udelené všeobecné plnomocenstvo v správnych spisoch súdu, ktorý vo veci koná.

Citovaná inštrukcia bola však s účinnosťou od 19. marca 2012 Inštrukciou ministerstva spravodlivosti č. 10/2012 zrušená (čl. 15a ods. 2; príloha č. 1a) bez náhrady. Z tohto dôvodu súdy nie sú už ani oprávnené ani povinné akceptovať preukazovanie udelenia plnomocenstva na zastupovanie v občianskom súdnom konaní vrátane konania v správnom súdnictve poukazom na originál všeobecného plnomocenstva uschovaného v spisoch správy súdu, ktorý vec prejednáva. Tým súčasne strácajú

opodstatnenie rozhodnutia najvyššieho súdu vo veciach sp. zn. 2Cdo/112/2011, 7Cdo/45/2011, 4Cdo/70/2011, 5Cdo/54/2011, 2Cdo/56/2011, ako aj 3Cdo/76/2012, ktorých právne posúdenie sa vzťahovalo na obdobie účinnosti inštrukcie č. 18/1964.

Aj v čase jej účinnosti inštrukcia č. 18/1964 vyžadovala uschovanie originálu plnomocenstva v spise súdnej správy súdu, ktorý vo veci koná, t.j. na každom jednom súde, ktorý dotknutú vec prejednáva a rozhoduje o nej samostatne (bod III in fine). Táto požiadavka na preukázanie udeleného plnomocenstva žiadnym spôsobom nespochybňuje rozsah udeleného plnomocenstva podľa § 25 ods. 1 O.s.p.

Pokiaľ aj krajský súd disponoval originálom plnomocenstva udeleného žalobcom advokátskej kancelárii Bardač, s.r.o., a mohol si teda jeho udelenie riadne overiť, najvyšší súd túto možnosť nemá. Preukázanie existencie plnomocenstva pritom nie je skutočnosťou, ktorej preukazovanie môže účastník ponechať na vyhľadávacej povinnosti súdu (§ 120 ods. 1, 2 O.s.p.). Je pritom vecou dohovoru účastníka konania a ním zvoleného zástupcu, koľko vyhotovení písomného plnomocenstva za účelom preukázania existencie tohto ich vzťahu bude existovať.

Advokátska kancelária Bardač, s.r.o. si zrejme nesprávne vyložila ustanovenie zrušenej Inštrukcie č. 18/1964 o možnosti (potrebe) uschovať „originál plnomocenstva v spise súdnej správy súdu, ktorý vo veci koná“, a plnomocenstvo, ktorým by preukázala oprávnenie podať odvolanie v tunajšej veci v mene a na účet žalobcu, nepredložila ani na výslovnú výzvu najvyššieho súdu. Pokiaľ je vo veci podané odvolanie, je daná vecná právomoc dvoch súdov vo veci konať, voči ktorým je potrebné udelenie plnomocenstva na zastupovanie jednoznačne preukázať.

Najvyššiemu súdu bolo vo veci žalobcu predložené odvolanie signované (zaručeným elektronickým podpisom) advokátskou kanceláriou Bardač, s.r.o., ktorá napriek výzve najvyššieho súdu nepreukázala svoje oprávnenie na tento úkon v mene a na účet žalobcu v danej veci nereagovaním na predmetnú výzvu. Preto nemožno mať za to, že odvolanie bolo podané žalobcom, a je naopak na mieste uzavrieť, že toto podala Advokátska kancelária Bardač, s.r.o. vo vlastnom mene a na vlastný účet.

Podľa § 218 ods. 1 O.s.p. odvolací súd odmietne odvolanie, ktoré

- a) bolo podané oneskorene;
- b) bolo podané niekým, kto na odvolanie nie je oprávnený;
- c) smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je odvolanie prípustné;
- d) nemá náležitosti podľa § 205 ods. 1 a 2; ak boli dodržané podmienky podľa § 209 ods. 1 a § 211 ods. 1,
- e) rozhodnutie napadnuté odvolaním zaniklo inak.

Preto najvyšší súd po zistení, že odvolanie podal iný subjekt než účastník konania - žalobca, pričom ani na riadne doručení výzvu nebola preukázaná existencia oprávnenia tento procesný úkon vykonať v mene a na účet žalobcu (plnomocenstva), postupoval podľa § 218 ods. 1 písm. b/ O.s.p., § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p., a odvolanie ako podané neoprávnenou osobou odmietol.

Žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov odvolacieho konania, pretože odvolanie bolo odmietnuté (§ 224 ods. 1, § 146 ods. 1 písm. c/ O.s.p. per analogiam, v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p.).

Pre úplnosť senát odvolacieho súdu poukazuje na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 7Sž/7/2013 zo dňa 27.11.2013, ktoré prešlo aj následným testom ústavnosti, keď Ústavný súd SR uznesením sp. zn. I. ÚS 260/2014 zo dňa 21.05.2014 odmietol podanú sťažnosť ako zjavne neopodstatnenú.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v pomere hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 veta tretia zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 01.05.2011).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok nie je prípustný.